

Учениците, които ни донесоха азбуката

Новини | Култура | на 24.05.2024 06:00

Защо говорим за това?

Защото 24 май е любимият ни празник!

Днес празнуваме Деня на нашата азбука и нейните създатели. Често говорим за двамата учители Кирил и Методий, но този път ще разкажем и за онези, които създали нашите букви в днешния им вид – техните ученици.

Но да започнем от началото

Първата славянска азбука е създадена преди около 1200 години, а оттогава няма много запазени документи. По тази причина историците понякога спорят кога и как точно е станало това. Повечето смятат, че всичко започнало във Великоморавия – славянска страна на територията на днешна Чехия и Словакия. През 862 г. тамошният княз Ростислав приел християнството като официална религия на страната си (да, по онова време князът можел да решава такива неща!). И така, Ростислав имал нужда от християнски книги на славянски език, но нямал преводачи. Затова поискал такива от Византия. И Византия изпратила не просто преводачи, а истински учители – братята Константин-Кирил и Методий. Те били книжовници (което ще рече преводачи и познавачи на езика), но също така и вещи в християнската религия. И най-важното – познавали добре славянския език, защото били родени в Солун. Когато тръгнали за Великоморавия, те вече били създали първата славянска азбука, глаголицата, с букви, които отговаряли точно на звуковете от славянския език. И когато пристигнали при Ростислав, те всъщност завели славянските букви у дома.

Азбука значи независимост

Историята обаче не продължила съвсем гладко. Това, че славяните имали своя азбука, никак не се харесало на големите империи. Защото, когато имаш собствени книги, има опасност да започнеш да мислиш самостоятелно и силата ти расте. Започнали да се чуват гласове, че славянският език не е достоен за църковните книги. И братята Кирил и Методий посветили целия си живот оттук нататък, за да докажат обратното. Те пътували във Великоморавия, Панония, стигнали до Рим. След смъртта им обаче римският папа обявил окончателно, че проповядването на славянски език е престъпление. И това звучало като края на нашата азбука. Но тогава се намесили онези, които никой досега не забелязвал в тази история – учениците на двамата братя.

От Великоморавия до България

Кирил и Методий обучили около 200 ученици. Но да имаш Римската църква за противник, не е лесна работа. След смъртта на двамата братя повечето от учениците им били хвърлени в затвора или продадени в робство. От по-тежки наказания успели да се спасят само най-възрастните и високопоставените. И точно когато никой не смее да приеме пазителите на славянската азбука, българският княз Борис ги поканил в неговите земи. Смята се, че до България стигнали петима ученици.

Климент, Наум, Горазд, Ангеларий и Сава

За Горазд, Ангеларий и Сава знаем сравнително малко. Горазд бил определен от Методий за негов наследник, но римският папа не разрешил това. За Ангеларий знаем, че след пристигането си в България живял съвсем кратко. Климент и Наум обаче основали цели книжовни школи и се заели да разпространяват и усъвършенстват славянската азбука.

Охридската и Преславската школа

Климент оставил след себе си поне 50 написани и преведени църковни книги. Затова днес знаем много за всяка стъпка от пътешествията му. Всъщност той придружавал Кирил и Методий от съвсем рано, още преди пътуването им във Великоморавия. Смята се дори, че участвал в

създаването на първата славянска азбука. След смъртта на Методий и прогонването на учениците той тръгнал с Наум и Ангеларий към България. Установил се в Охридската област (в днешна Северна Македония), започнал да събира ученици и да ги обучава на славянските букви. Освен книжовна школа той основал и манастир край град Охрид с името „Св. Пантелеймон“. Цели 30 години Климент Охридски работил за славянската писменост и оставил след себе си поне 3500 ученици, заразени с любов към книгите.

А Наум? Той поел в друга посока. Тръгнал към Плиска и Преслав и основал Преславската книжовна школа. Смята се, че точно там първата азбука на Кирил и Методий, глаголицата, се превърнала в днешната кирилица. Как станало това ли? Книжовниците ползвали принципа на глаголицата, опростили някои от нейните букви, добавили и гръцки символи, но преди всичко съобразили цялата система с особеностите на българския език. Резултатът със сигурност бил добър, защото, освен в църковните книги, буквите навлезли и в ежедневието на хората. И животът на тази пригодена към българския език азбука продължава вече цели 12 века. Днес тя е жива благодарение на упоритите ученици, които не спрели да предават наученото нататък.

Ето защо на 24 май „ученик“ звучи толкова гордо, колкото и „учител“. Честит празник на буквите! Предавайте и вие знанието нататък, мили деца!

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
[/book/4582-uchenitsite-koito-ni-donesoha-azbukata](#)

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

